

**OPERATIVNI PLAN
ZA 2023. GODINU**

Hrvatsko društvo za bolesti jetre „Hepatos“

UVOD:

Pet najvažnijih programa koje Društvo „Hepatos“ provodi su:

1. „Hepatitis u mom domu“;
2. „Bolesti jetre među rizičnim skupinama“;
3. „Prevenција bolesti jetre“;
4. „Razvoj zdravstvenog podsektora OCD-a u RH, EU i WHO EURO s fokusom na regiju Zapadnog Balkana“;
5. „InfoHep Centar“.

Zbog međusobnih dodirnih točaka prva četiri programa pokrenuli smo projekt „InfoHep Centar“ čije usluge su bitne za provođenje navedena četiri programa.

„HEPATITIS U MOM DOMU“

PROVEDBENA AKTIVNOST:	ROK PROVEDBE:
1. Psihosocijalna potpora kroz InfoHep Centar društva (zdravstveno, psihološko i instrumentalno) za oboljele od hepatitisa i članove/ice njihovih obitelji	trajno
2. Organizacija edukacijskih predavanja na teme vezane uz krvlju i spolno prenosive bolesti	siječanj-prosinac
3. Organizacija stručnih seminara i konferencija	svibanj-lipanj
4. Izrada i distribucija edukativnih brošura o virusnim hepatitisima	trajno
5. Ažuriranje web stranice sa značajnim informacijama o hepatitisu	trajno
6. Zagovaranje i lobiranje za unaprjeđenje liječenja oboljelih	trajno
7. Aktivno sudjelovanje u radu međunarodnih organizacija WHA (World Hepatitis Alliance), WHO EURO Regional Collaborating Committee (RCC-THV) te kontinuirano informiranje o dosezima liječenja bolesti u Europi i svijetu * sudjelovanje na sastancima WHO EURO Regional Collaborating Committee * obilježavanje Svjetskog dana hepatitisa 28. 07. 2022. * sudjelovanje na zasjedanju Skupštine WHA * sudjelovanje na EASL-u	trajno; naglasak u travnju, svibnju, lipnju, srpnju i prosincu
8. Suradnja s relevantnim dionicima, za unaprjeđenje statusa oboljelih, na državnom (uprava, zdravstvene institucije, organizacije civilnog društva,..) i međunarodnom nivou	trajno
9. Izgradnja kapaciteta Društva i njegovih djelatnica/ka (izgradnja kapaciteta za pružanje većeg broja usluga oboljelima i njihovim obiteljima, stručno usavršavanje djelatnica/ka, volonterki/a..	trajno; ovisno o organiziranim edukacijama
10. U redovitim natjecajima MZ-a, Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva, jedinica lokalne uprave i samouprave te predstavnika profitnog sektora osigurati dio sredstava za provedbu navedenih aktivnosti	trajno
ODGOVORNA OSOBA i	mr. sc. Tatjana Reić - zaposlenice Društva

<p><i>SURADNICI PROVEDBI:</i></p>	<p><i>U</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - redovni članovi Društva - županijski Zavodi za javno zdravstvo - Ured državne uprave Odjel za zdravstvo - Nacionalni odbor za borbu protiv virusnih hepatitisa - Referentni centar za dijagnostiku i liječenje virusnih hepatitisa MZ - organizacije civilnog društva iz zdravstvenog podsektora - WHA i WHO EURO Regional Collaborating Committee - Ured WHO u RH
<p><i>IZVORI SREDSTAVA:</i></p>	<p>MZ, Ured za ljudska prava Vlade RH, Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva, profitni sektor, strani donatori (veleposlanstva, farmaceutska predstavništva, međunarodne organizacije), sredstva iz EU fondova</p>
<p><i>POKAZATELJI PROVEDBE:</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - broj pruženih usluga savjetovanja i obuhvat korisnika InfoHep Centra - broj posjeta web portalu - broj medijskih istupa, rubrika i vrijeme istupa u medijima - broj suradnji s osobama iz javnog života - broj sastanaka s predstavnicima/ama donositelja odluka - broj dopisa (zagovaračkih, sa zahtjevima) donositeljima odluka - broj protokolarnih prijema - broj i veličina organiziranih javnih akcija - financijsko ulaganje u edukacijsku izgradnju kapaciteta - financijsko ulaganje u infrastrukturu organizacije - broj edukacijskih radionica i drugih događaja koja su prošle zaposlene i aktivne volonterke/i - postojanje značajnih organizacijskih dokumenata i njihova recentnost

Program „Hepatitis u mom domu“ je bazični program Društva. Na temelju njegovih rezultata i u skladu s potrebama korisnika, proizašli su ostali naši programi. Aktivnosti programa u skladu su s **Zakonom o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti RH**; koji štetne posljedice ovisnosti navodi kao zarazne bolesti, a čije je sprječavanje i suzbijanje od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku; **Zakonom o zaštiti prava pacijenata („Narodne novine“ broj: 169/2004)**, jer Hrvatskim građanima pružamo određene mjere i usluge u cilju očuvanja i unaprjeđenja zdravlja, sprječavanja bolesti i liječenja, a dopunjuju te **Rezolucijom Hrvatskog sabora o borbi protiv virusnih hepatitisa** jer njegujući međusektorsku suradnju i interdisciplinarni pristup poziva sve nadležne institucije da prepoznaju virusne hepatitise kao jedan od vodećih javnozdravstvenih problema u RH, da prepoznaju sve mjere sprječavanja širenja infekcije. Ove aktivnosti također su u skladu s Nacionalnim akcijskim planom za prevenciju i kontrolu virusnih hepatitisa 2019.-2030., koji trenutno čeka usvajanje od Vlade RH, a koji, njegujući međusektorsku suradnju i interdisciplinarni pristup, poziva sve nadležne institucije da prepoznaju bolesti jetre kao jedan od vodećih javnozdravstvenih problema u RH, te da prepoznaju sve mjere eliminacije virusnih hepatitisa od kojih su prevencija ovisnosti i testiranje ključne.

Uspješnim ishodima našeg programa pružamo primjer dobre prakse u međusektorskoj suradnji između javnog i civilnog sektora. Takvim dobrim primjerima ćemo pridonijeti smanjivanju predrasuda koje razni društveni sektori gaje jedni prema drugima. Također potvrđujemo uspješnim **model** koji se jednostavno može replicirati u drugim županijama, kako bi i drugim građankama/ima u RH učinili dostupnijima navedene usluge.

„BOLESTI JETRE MEĐU RIZIČNIM SKUPINAMA“

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST:</i>	<i>ROK PROVEDBE:</i>
<p>1. Razvijanje suradnje s udrugama za bolesti ovisnosti, s terapijskim zajednicama, s braniteljskim udrugama, zatvorima i drugim udrugama/ustanovama koje okupljaju rizične skupine</p>	<p>trajno</p>

2. Informiranje korisnika/ca tih udruga/ustanova o bolesti, zagovaranje u nadležnim tijelima uprave sa svrhom dogovora o pružanju posebno usmjerenih socijalno zdravstvenih usluga Mobilnim InfoHep Centrom Društva rizičnim populacijama	siječanj-prosinac; u skladu s planom rada suradničkih organizacija
3. Pružanje usluga Mobilnog InfoHep Centra	siječanj-prosinac; u skladu s planom rada suradničkih organizacija
4. Izrada i distribucija edukacijskog materijala specifično oblikovanog za rizične skupine	trajno; prilikom informiranja korisnika rizičnih skupina i organiziranja javnih akcija
5. Razvijanje suradnje s braniteljskim udrugama	trajno
6. Edukacijska predavanja korisnicima/ama udruga/ustanova koje se bave problemom ovisnosti	trajno; u skladu s planom rada suradničkih organizacija
7. Javne akcije usmjerene poticanju rizičnih skupina na testiranje	lipanj, srpanj, studeni i prosinac
8. Javno zagovaranje i lobiranje u cilju dostupnijeg i sustavnog educiranja i testiranja rizičnih skupina u društvu	trajno
9. Razvijanje suradnje sa zatvorima u RH	lipanj/prosinac
10. U redovitim natječajima MZ, MRMSOSP, SDŽ i Grada Splita osigurati dio sredstava za provedbu navedenih aktivnosti	trajno
ODGOVORNA OSOBA i SURADNICI PROVEDBI:	<p>mr.sc. Tatjana Reić Ana Višić</p> <ul style="list-style-type: none"> - mreža udruga koje se bave problemom ovisnosti - Hrvatski Zavod za javno zdravstvo - SDŽ Upravni odjel za zdravstvo, socijalnu skrb i demografiju - Grad Split - Ministarstvo pravosuđa; Uprava za zatvorski sustav i probaciju - organizacije civilnog društva na području drugih županija - Povjerenstvo za suzbijanje zlouporabe droga Splitsko-dalmatinske županije
IZVORI SREDSTAVA:	MZ, MSPM-a, Ured za suzbijanje zlouporabe opojnih droga Vlade RH, Grad Split, strani donatori (veleposlanstva, farmaceutska predstavništva, međunarodne organizacije, sredstva iz EU fondova)
POKAZATELJI PROVEDBE:	<ul style="list-style-type: none"> - broj udruga koje se bave bolestima ovisnosti s kojima je ostvarena suradnja - broj predavanja/radionica u udrugama koje se bave bolestima ovisnosti - broj prisutnih na predavanjima/radionicama - evaluacijski listići i njima prikupljene informacije - broj podijeljenog informativnog materijala u udrugama koje se bave problemima ovisnosti - broj braniteljskih udruga s kojima je ostvarena suradnja - broj pruženih usluga Mobilnim InfoHep Centrom u veteranskim organizacijama - broj održanih predavanja u zatvorima - broj pruženih usluga Mobilnim InfoHep Centrom unutar tijela zatvorskog sustava - broj medijskih istupa, rubrika i vrijeme istupa u medijima - broj suradnji s osobama iz javnog života

Hepatos će nastaviti provoditi osnovne aktivnosti programa te povećavati njihov opseg. Radit će se na razvoju suradnje s većim brojem udruga koje okupljaju rizične skupine i na organiziranju javnih događaja koji bi poticali na redovite preglede na bolesti jetre, testiranja i pravovremeno liječenje, posebno na područjima od posebne državne skrbi.

„PREVENCIJA BOLESTI JETRE“

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST:</i>	<i>ROK PROVEDBE:</i>
1. Razvijanje suradnje s osnovnim i srednjim školama, Zavodima za javno zdravstvo, Ministarstvom zdravstva, Ministarstvom rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, Ministarstvom znanosti i obrazovanja, medijima i dr.	trajno
2. Informiranje i educiranje javnosti o bolestima jetre i o zdravstveno odgovornom ponašanju	trajno
3. Izrada i distribucija edukacijskog materijala specifično oblikovanog za djecu i mlade	rujan
4. Edukacijska predavanja u srednjim školama	u skladu sa školskom godinom; veljača-svibanj; listopad-studeni
5. Rad na animaciji snimke edukacijske predstave „Što mi može virus?“; razvoj animacija za informiranje mladih o rizicima za bolesti jetre poput masne jetre, alkohola, ovisnosti.... te organizacija prikazivanja snimke edukacijske predstave „Što mi može virus?“	trajno; a u skladu sa školskom godinom: veljača-svibanj; listopad-studeni
6. Javno zagovaranje i lobiranje u cilju uvođenja zdravstvenog i seksualnog obrazovanja u formalno obrazovanje – u kurikule za osnovne i srednje škole	trajno
<i>ODGOVORNA OSOBA i SURADNICI PROVEDBI:</i>	Ana Višić - zaposlenice društva - Zavod za javno zdravstvo SDŽ - županijski Upravni odjel za zdravstvo, socijalnu skrb i demografiju - županijski Upravni odjel za prosvjetu, kulturu, tehničku kulturu i sport - osnovne i srednje škole u SDŽ, Šibensko-kninske i Zadarske županije
<i>IZVORI SREDSTAVA:</i>	MZ, MRMSOSP, profitni sektor, SDŽ, Grad Split, strani donatori (veleposlanstva, farmaceutska predstavništva, međunarodne organizacije, sredstva iz EU fondova)
<i>POKAZATELJI PROVEDBE:</i>	- broj škola s kojima je ostvarena suradnja - broj predavanja u školama - broj mladih na predavanjima - broj organiziranih prikazivanja snimke predstave - broj učenika obuhvaćenih predstavom - evaluacijski listići i njima prikupljene informacije - broj podijeljenog informativnog materijala - broj medijskih istupa, rubrika i vrijeme istupa u medijima - broj suradnji s osobama iz javnog života

Djeca i adolescenti posebno su osjetljivi na višestruke izvore stigme, posebice u zdravstvu, školama i tradicionalnim ili društvenim medijima. Uzrok stigme povezan s bolestima jetre svakim danom raste te uključuje stigmu povezanu s virusnim hepatitisima, pretilošću i bolestima jetre općenito.

Sukladno tome Hepatos će nastaviti provoditi osnovne aktivnosti programa (prethodno navedene) te povećavati njihov opseg. Radit će se na razvoju suradnje s većim brojem osnovnih i srednjih škola, a Društvo će poseban trud uložiti u razvoj dijela programa posvećenog **destigmatizacijskim aktivnostima** – uklanjanju diskriminacije oboljelih od bolesti jetre u svim domenama javnog života.

Kako bi smo poboljšali kvalitetu edukacije i povećali zainteresiranost mladih za predstavu „Što mi može virus“ planiramo animirati snimku predstave i time olakšati pristup ovom obliku edukacije u zajednicama s manje mogućnosti (ruralnim i izoliranim zajednicama).

Prekomjerna upotreba alkohola, pojava sjedilačkog načina života i porast nezdrave prehrane čimbenici su kombinacije bolesti jetre koje preplavljaju dijelove Europe.

Najbrže rastuća bolest probavnog sustava je nealkoholna masna bolest jetre (NAFLD) koja nastaje kao posljedica nedostatka tjelesne aktivnosti i adekvatne prehrane (uključujući nedovoljnu konzumaciju voća i povrća te prekomjeran unos šećera i soli)

Ukazivanjem na bihevioralne čimbenike rizika, između ostaloga prehrambene čimbenike, rizike pušenja, posljedice povećane konzumacije alkohola te nedostatka tjelesne aktivnosti, ukazati ćemo na rizike kojima se pripisuje 44 % svih smrtnih slučajeva u Hrvatskoj (2019.), što je iznad prosjeka EU-a (39 %).

„RAZVOJ ZDRAVSTVENOG PODSEKTORA OCD-A U RH, EU I U WHO EURO S FOKUSOM NA REGIJU ZAPADNOG BALKANA“

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST:</i>	<i>ROK PROVEDBE:</i>
1. Razvijanje suradnje sa zdravstvenim institucijama u drugim gradovima u RH te u EU i regiji Zapadnog Balkana, posebice onim odjelima koji dolaze u kontakt s oboljelima	trajno
2. Razvijanje suradnje s organizacijama civilnog društva u drugim gradovima u RH te u EU i regiji Zapadnog Balkana	trajno
3. Uspostavljanje kontakta s oboljelima i drugim zainteresiranim na terenu	trajno
4. Poticanje organiziranja organizacija koje se bavi hepatitisima i ostalim bolestima jetre u zemljama WHO RURO i pomoć u njihovom razvoju	trajno
5. Promocija doprinosa i utjecaja zdravstvenog podsektora unaprjeđenju zdravstvene skrbi u Republici Hrvatskoj	trajno
6. Promocija doprinosa i utjecaja zdravstvenog podsektora unaprjeđenju zdravstvene skrbi u EU i WHO EURO, posebice regiji zapadnog Balkana	trajno
7. Promocija doprinosa civilnog društva demokratizaciji društva i povećanju kvalitete života građana/ki	trajno
<i>ODGOVORNA OSOBA</i> <i>i</i> <i>SURADNICI</i> <i>U</i> <i>PROVEDBI:</i>	mr. sc. Tatjana Reić - zaposlenice društva - odgovorne osobe u podružnicama Društva - članice KUZ-a
<i>IZVORI SREDSTAVA:</i>	Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva (razvojna pomoć), sredstva iz EU fondova privatni sektor i međunarodne organizacije
<i>POKAZATELJI</i> <i>PROVEDBE:</i>	- broj iniciranih i osnovanih organizacija - broj ostvarenih suradnji s hrvatskim OCD-ima i/ili Mrežama - broj ostvarenih suradnji s inozemnim OCD-ima i/ili Mrežama - broj međusektorskih suradnji ili partnerstava - broj sudjelovanja na konferencijama i seminarima - mediji, rubrika i vrijeme istupa u medijima

- broj suradnji s osobama iz javnog života
--

Hepatos će nastaviti provoditi osnovne aktivnosti programa te povećavati njihov opseg. Jedan dio financiranja takvih naših aktivnosti nadamo se osigurati kroz EU fondove, fondove za prekograničnu suradnju i fondove za razvojnu pomoć.

Predsjednica Društva Hepatos mr.sc. Tatjana Reić tijekom 2022. izabrana je za člana Izvršnog odbora KUZ-a Koalicija udruga u zdravstvu (KUZ) je nestranački nacionalni savez udruga, koji djelujući kao centar potpore neprofitnog sektora, jačajući unutarsektorsku i međusektorsku suradnju želi unaprijediti održivost razvoja svojih članica, te djelujući u interesu javnog dobra i svih građana pridonijeti napretku hrvatskog zdravstvenog sustava.

Društvo Hepatos aktivnijim djelovanjem u KUZ-u planira znanje i iskustva izoštrena dugogodišnjim radom i zalaganjem za europske pacijente s bolestima jetre na vodećim pozicijama europskih organizacija prilagoditi i primijeniti na nacionalnoj razini te pomoći predsjedniku KUZ-a voditi organizaciju i time doprinijeti osnaživanju pacijenata RH, smanjenju stigme bolesti te jednakosti i zdravstvenoj pismenosti pacijenata.

Planirani fokus djelovanja bio bi na osnaživanju pacijenata. Boljim informiranjem pacijenata o pravima u zdravstvu te poboljšanjem zdravstvene pismenosti pacijenata pridonijelo bi se osvještenijem cjelokupnom društvu s manje predrasuda čime bi se podigla i razina svijesti o prednostima prevencije bolesti te pravovremenog pristupa liječenjima ključnog za mnoge bolesti.

Zagovaranje za prava pacijenata također je tema koja još ima prostora za razvoj u hrvatskom društvu. Iako su pacijenti prepoznati kao ključna komponenta u izradi smjernica i javnih politika za bolesti potrebni su dodatni napor i lobiranje za brže usvajanje donesenih preporuka obzirom na konstantne promjene i napretke u zdravstvu.

Ove izmjene nužne su kako bi se izbjeglo daljnje „odlaganje“ preporuka pacijenata i struke u ladice javne politike čime doneseni dokumenti padaju u zaborav a pacijenti gube nadu u bolju budućnost zdravstva.

„InfoHep Centar“

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST:</i>	<i>ROK PROVEDBE:</i>
1. Razvijanje suradnje s udrugama za bolesti ovisnosti, s terapijskim zajednicama, s braniteljskim udrugama, zatvorima i drugim udrugama/ustanovama koje okupljaju rizične skupine	trajno
2. Informiranje korisnika/ca o uslugama InfoHep savjetovališta te pružanje usluga tog savjetovališta	trajno
3. Pružanje usluga Mobilnog InfoHep Centra	trajno
4. Izrada i distribucija edukacijskog materijala specifično oblikovanog za rizične skupine	trajno
5. Razvijanje suradnje s braniteljskim udrugama	trajno
6. Edukacijska predavanja korisnicima/ama udruga/ustanova koje se bave problemom ovisnosti	trajno
7. Javne akcije usmjerene poticanju rizičnih skupina na testiranje i preglede jetre	trajno
<i>ODGOVORNA OSOBA</i> <i>i</i> <i>SURADNICI</i>	U mr.sc. Tatjana Reić Ana Višić - zaposlenici i volonteri društva - Zavod za javno zdravstvo SDŽ

<i>PROVEDBI:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - županijski Upravni odjel za zdravstvo, socijalnu skrb i demografiju - županijski Upravni odjel za prosvjetu, kulturu, tehničku kulturu i sport
<i>IZVORI SREDSTAVA:</i>	MZ, MRMSOSP, profitni sektor, SDŽ, Grad Split, strani donatori (veleposlanstva, farmaceutska predstavništva, međunarodne organizacije, sredstva iz EU fondova)
<i>POKAZATELJI PROVEDBE:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - broj korisnika koji je evidentiran - broj pruženih usluga tijekom aktivnosti - broj mladih na predavanjima u zajednicama - evaluacijski listići i njima prikupljene informacije - broj podijeljenog informativnog materijala - broj medijskih istupa, rubrika i vrijeme istupa u medijima - broj suradnji s osobama iz javnog života

Hepatos će nastaviti provoditi mobilne aktivnosti programa (prethodno navedene) te povećavati njihov opseg. Radit će se na razvoju suradnje s većim brojem zajednica i udruga koje se bave radom s rizičnim skupinama, a Društvo će poseban trud uložiti u razvoj dijela programa posvećenog **destigmatizacijskim aktivnostima** – uklanjanju diskriminacije oboljelih od bolesti jetre u svim domenama javnog života. Zbog pristupačnosti i anonimnosti u mnogim slučajevima pružanje ovih usluga doprinijelo je smanjenju stigmatizacije i diskriminacije oboljelih senzibiliziranjem i informiranjem javnosti o problemu virusnim hepatitisima te povećala broj testiranih.

Ovim programom plan nam je, u suradnji s liječnicima Zavoda za javno zdravstvo, Kliničkih centara i Hrvatskog gastroenterološkog društva diljem RH, nastaviti pružati cjelokupnu uslugu preventivnog pregleda uključujući, kao i uvijek, prisutnost liječnika specijalista koji provode liječenje osoba s bolestima jetre, a sve kako bi smo osigurali „linkage to care“ usluge.

Programom će se nastaviti i aktivnosti unutar zatvorskog sustava. Ovakav aktivan pristup kroz testiranja, preglede, savjetovanja i edukacije pokazao se vrlo učinkovitim a Društvo Hepatos je nastavilo svoj rad na podizanju svijesti i jačanju zdravstvenih napora u prevenciji i liječenju bolesti jetre pogotovo u marginaliziranim skupinama.

Hepatos

mr. sc. Tatjana Reić, predsjednica društva